

Fremsat den 14. marts 2023 af Signe Munk (SF), Jacob Mark (SF) og Carl Valentin (SF)

Forslag til folketingsbeslutning

om udvidet producentansvar for tekstilproducenter og forbud mod forbrænding af usolgt tekstil

Folketinget pålægger regeringen i 2023 at fremsætte lovforslag om udvidet producentansvar for tekstiler og forbud mod at bortskaffe usolgte og brugte tekstiler, der kan genbruges eller genanvendes. Lovforslaget skal indføre nedenfor nævnte krav til tekstilbranchen og skal senest gælde fra 2024. Herudover pålægges regeringen at undersøge, hvilke tiltag der yderligere kan nedbringe CO₂-aftrykket og miljøbelastningen ved produktion af tøj, og fremlægge forslag hertil.

1. Udvidet producentansvar

Et udvidet producentansvar i Danmark skal inddrage tøj- og tekstilproducenter i alle led i den cirkulære økonomi, så de også økonomisk bidrager til bedre design, mere genbrug og bedre genanvendelse for de produkter, som de markedsfører i Danmark.

Producentansvaret skal fremme genbrug og genanvendelse bl.a. gennem gebyrer, som gradueres efter miljøvenlighed og cirkulære økonomiske principper såsom genbrug, lang brugstid, design til genanvendelse og brug af genanvendte materialer. De miljøgraderede gebyrer kan med fordel tage udgangspunkt i Miljømærkning Danmarks kriterier til svanemærkede tekstiler.

Producentansvaret skal gælde ved produktion af tøj, sko, tasker og boligtekstiler samt arbejdstøj, uniformer og tekstiler fra erhverv.

En uvildig aktør skal føre tilsyn med tekstilproducenterne og indsamle data med henblik på at danne et overblik over, hvor mange tekstilressourcer der reelt genbruges eller genanvendes.

Producentansvaret skal implementeres, så det sikrer, at producenter samarbejder med velgørende organisationer på området for genbrug af tøj og tekstiler.

Minimum hvert fjerde år skal rammer og mål for producentansvaret forhandles mellem staten og den/de kollektive ordninger (eller lignende producentansvarsorganisationer), så miljø- og klimamål skærpes løbende.

Implementeringen af producentansvaret skal i øvrigt inddrage erfaringer fra andre lande, herunder Frankrig, Norge, Sverige, Holland og Spanien.

2. Forbud mod forbrænding af usolgt tekstil og genbrugelige tekstiler samt styrket tilsyn

Der indføres et forbud mod forbrænding af usolgt tekstil og brugt tekstil, der kan genbruges eller genanvendes. Herudover indføres der en ny fremrykket modtagekontrol, der skal udføres som stikprøvekontrol på forhandlernes lager.

Bemærkninger til forslaget

Beslutningsforslaget er en delvis genfremsættelse af beslutningsforslag nr. B 12, folketingsåret 2021-22. Der henvises til www.folketingstidende.dk, Folketingstidende 2021-22, tillæg A, B 12 som fremsat.

Ifølge et nyt studie fra Lunds Universitet destrueres der tekstil- og elektronikvarer for over 200 milliarder svenske kroner årligt i EU (»Product destruction: Exploring unsustainable production-consumption systems and appropriate policy responses«, Hedda Roberts et al., Sustainable Production and Consumption, vol. 35, 2023, s. 300-312). Den europæiske produktion af tekstiler har den fjerdestørste miljøbelastning efter fødevarer, boliger og transport. Tekstilforbruget i EU kræver i gennemsnit 391 kg råvarer, 9 m³ vand, 400 m² areal og fører til et carbonfootprint på 270 kg pr. EU-borger (»Circular business models and smarter design can reduce environment and climate impacts from textiles«, European Environment Agency, den 10. februar 2022).

I Danmark er der en stærk og globalt anerkendt mode- og tekstilbranche, der har et stigende fokus på bæredygtighed, klima og miljø. Tiden er kommet til at tage det næste skridt og give industrien det ansvar og de muligheder, der kræves, for at kunne reducere miljø- og klimabelastningen fra tekstilproduktionen.

I tekstilbranchen er der fortsat et gevaldigt problem i form af miljø- og klimabelastende produkter og en generel overproduktion. Derudover går der enorme ressourcer til spilde ved afbrænding af tøj. Det er forslagsstillernes opfattelse, at der længe har manglet lovkrav til tekstilbranchen, som kan sikre, at der sker en nedbringelse af CO₂-aftrykket og miljøbelastningen fra produktionen af tøj m.v. Med dette beslutningsforslag pålægges regeringen at indføre de nødvendige lovkrav, der skal bidrage til at sikre, at tekstilbranchen bliver mere klima- og miljøvenlig gennem genbrug, genanvendelse, forlængelse af produkternes levetid og mindre forurening. Regeringen skal i den konkrete udformning af lovforslaget afklare eventuelle EU-retlige problemstillinger.

I danske husstande udledes der årligt i gennemsnit 1,5 mio. t CO₂-e som følge af forbrug af nyt tøj og sko (»Global afrapportering 2021«, Energistyrelsen, 2021). På verdensplan udleder tekstilproduktion 1,2 mia. t CO₂, hvilket er mere end fly- og shippingindustrien tilsammen. Ud over en høj CO₂-belastning er der ligeledes en markant miljøbelastning ved produktionen af tøj: Der bruges 70 mio. tdr. olie i fremstillingen af syntetiske tekstilfibre (»Textiles in Europe's Circular Economy«, European Environment Agency, den 19. november 2019), der anvendes 3.500 forskellige slags kemikalier i verdens tekstilproduktion (»Textiles and the Environment in a Circular Economy«, European Energy Agency, november 2019), og der går 10.000 l vand til at producere 1 kg bomuld (»The Water Footprint of Cotton Consumption«, UNESCO-IHE, september 2005).

Udvidet producentansvar

Ved et udvidet producentansvar pålægges producenterne omkostningerne i den samlede affaldskæde gennem gebyrer, som gradueres efter miljøvenlighed. Det vil sige, at der indføres en straf- og bonusmodel, som belønner de producenter, der fremmer genbrug og genanvendelighed, og økonomisk straffer de producenter, som ikke bidrager til genbrug og genanvendelse. Gebyret skal dække omkostningerne ved at håndtere tekstilerne, når disse ikke længere kan bruges. Jo flere grønne tiltag producenten iværksætter, for at tekstilerne holder længere og nemmere kan genbruges og genanvendes, jo lavere skal gebyret være. Derudover skal gebyret lempes for dem, der kommer overproduktion af tekstil til livs. Det foreslås, at en del af gebyrindtægterne skal anvendes til innovation og udvikling af bedre løsninger for genbrug og genanvendelse. Det udvidede producentansvar på tekstil skal ses i sammenhæng med kravet om husstandssortering af tekstil, som blev aftalt med klimaplanen for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi fra den 16. juni 2020 mellem regeringen (Socialdemokratiet) og Venstre, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Liberal Alliance og Alternativet, og den opfølgende aftale om Klimaplanen for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi af 30. august 2021 mellem regeringen (Socialdemokratiet) og Venstre, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Liberal Alliance og Alternativet, som indføres den 1. juli 2023.

Der skal føres tilsyn med ordningen af en ekstern aktør, der ikke har kommerciel interesse i området. Denne aktør kan med fordel hjælpe med logistik, metoder og dataindsamling, så der er et samlet overblik over, hvor mange tekstilressourcer der reelt genbruges eller genanvendes. Et bedre indblik i mængderne kan styrke målsætningerne på området. Regeringen foreslår de nærmere rammer for den eksterne aktørs virke.

Ifølge Miljøministeriet er Frankrig lige nu den eneste europæiske medlemsstat med en obligatorisk ordning for udvidet producentansvar for tekstiler (»Mod 2025: Erfaring med separat indsamling og behandling af tekstiler – et nabotjek«, Miljøstyrelsen, 2020). Nederlandene forventes snarest at vedtage en national udvidet producentansvarlovgivning for tekstiler. Sverige har udarbejdet en omfattende rapport, hvor de har afdækket muligheder og barrierer ved indførelse af et udvidet producentansvar for tekstiler, men har endnu ikke gennemført ordningen (»Producentansvar för textil – en del av den cirkulära ekonomin«, Statens offentliga utredningar, 2020). Derudover indeholder EU's strategi for bæredygtige og cirkulære tekstiler, som blev præsenteret den 30. marts 2022, bl.a. forslag, som forbyder destruktion af usolgte produkter på visse betingelser, herunder usolgte eller returnerede tekstiler, og harmoniserede EU-regler om udvidet producentansvar for tekstiler og økonomiske incitamenter til at gøre produkterne mere bæredygtige (miljøgraduering af

gebyrer) som del af revisionen af affaldsrammedirektivet i 2023 (»Spørgsmål og svar om EU-strategien for bæredygtige og cirkulære tekstiler«, Europa-Kommissionen, den 30. marts 2023).

Forbud mod forbrænding af usolgt tekstil og genbrugeligt/genanvendeligt tekstil samt styrket tilsyn

Nyt tøj i originalemballage eller med prismærker, som ikke er solgt, bliver hvert år bortskaffet i Danmark. Der er vurderinger af, at det er mellem 200-677 t årligt (»Nyt tøj i affaldet – udarbejdet til Forbrugerrådet Tænk«, Econet, 2020). De nye regler for genanvendeligt erhvervsaffald og et

udvidet producentansvar vil forventelig reducere mængderne, men det er ikke en garanti mod forbrænding af usolgte tekstiler og genbrugeligt/genanvendeligt tekstil. Derfor skal der indføres forbud mod forbrænding af usolgt tekstil og genbrugeligt/genanvendeligt tekstil fra 2023. For at sikre, at forbuddet efterkommes, skal affaldstilsynets modtagekontrol ved forbrændingseget affald styrkes og udvides til at omfatte kontrol af lager.

Genbrug af tøj bør fremmes mest muligt sammen med genanvendelse af materialerne i tøj og tekstiler, der ikke kan genbruges.

*Skriftlig fremsættelse***Signe Munk (SF):**

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om udvidet producentansvar for tekstilproducenter og forbud mod forbrænding af usolgt tekstil.

(Beslutningsforslag nr. B 63)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.